

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTAÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TARİH ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

YEREL VE SÖZLÜ TARİH ALGISİNİN ORTAÖĞRETİM
ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDEKİ YANSIMALARI
(Tunceli Merkez Örneği)

Yusuf ARSLAN
(Doktora Tezi)

İstanbul - 2012

İÇİNDEKİLER

Önsöz	İ
Özet	İİ
Abstract	VI
İçindekiler	IX
Ekler	XII
Tablolar Listesi	XIV
Kısaltmalar	XV

BÖLÜM I: GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Amaç	5
1.3. Problemler.....	5
1.4. Önem.....	6
1.5. Sınırlılıklar.....	7
1.6. Sayıtlar.....	7
1.7. Tanımlar.....	8

BÖLÜM II: İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Tarih Yazımı ve Öğretiminde Çağdaş Yaklaşımlar Olarak Yerel ve Sözlü Tarih	10
2.1.1. Yerel ve Sözlü Tarih Nedir?	10
2.1.1.1. Yerel Tarih Nedir?	11
2.1.1.2. Sözlü Tarih Nedir?	14
2.1.2. Avrupa ve Amerika'da Yerel ve Sözlü Tarih Çalışmaları.....	17
2.1.3. İslam Dünyasında Yerel ve Sözlü Tarih Çalışmaları.....	28
2.1.3.1. Türk – İslam Dünyasında Yerel ve Sözlü Tarih Çalışmaları.....	31
2.1.3.2. Osmanlı İmparatorluğu'nda Yerel ve Sözlü Tarih Çalışmaları.....	33
2.1.3.2.1. Osmanlı İmparatorluğu Dönemi'nde Avrupalıların Yaptıkları Yerel ve Sözlü Tarih Çalışmaları.....	33
2.1.3.2.2. Osmanlıların Yaptıkları Yerel ve Sözlü Tarih Çalışmaları.....	36

2.1.3.3. Türkiye Cumhuriyeti'nde Yapılan Yerel ve Sözlü Tarih Çalışmaları.....	40
2.1.3.3.1. Tek Parti Dönemi'nde Yapılan Yerel ve Sözlü Tarih Çalışmaları	40
2.1.3.3.2. Tek Parti Dönemi'nde Alevileri Ele Alan Yerel ve Sözlü Tarih Çalışmaları	43
2.1.3.3.3. Çok Partili Dönemle Birlikte Yapılan Yerel ve Sözlü Tarih Çalışmaları	46
2.1.3.3.3.1. 1950 ile 1970 Yıllarında Yayımlanan Yerel ve Sözlü Tarih Çalışmaları	46
2.1.3.3.3.2. 1970 ile 1990 Yıllarında Yayımlanan Yerel ve Sözlü Tarih Çalışmaları	49
2.1.3.3.3.3. 1990'dan Günümüze Kadar Yayımlanan Yerel ve Sözlü Tarih Çalışmaları	51
2.1.3.3.3.4. Çok Partili Dönemden Sonra Alevileri Ele Alan Yerel ve Sözlü Tarih Çalışmaları	59
2.2. Tarih Eğitiminde Yerel ve Sözlü Tarih Araştırmaları	66
2.2.1. Dünyada Tarih Eğitiminde Yerel ve Sözlü Tarih Araştırmaları	67
2.2.2. Türkiye'de Tarih Eğitiminde Yerel ve Sözlü Tarih Araştırmaları.....	79

BÖLÜM III: TUNCELİ ÖRNEĞİNDE TARİH YAZIMI VE ÖĞRETİMİNDE YEREL VE SÖZLÜ TARİH

3.1. Yerel ve Sözlü Tarih Araştırmalarında Aktif Bir Merkez: Tunceli	87
3.2. Tunceli Örneğinde Tarih Yazımı ve Öğretiminde Yerel ve Sözlü Tarih Kitapları	93
3.3. Tunceli Örneğinde Tarih Yazımı ve Öğretiminde Yerel ve Sözlü Süreli Yayınlar	103
3.4. Tunceli Örneğinde Sözlü Tarihte Halkın Kökenine İlişkin Kabul Farklılıkları	104
3.4.1. Orta Asya Kabulü	105
3.4.2. Arabistan Kabulü	107
3.4.3. Mezopotamya Kabulü	108

3.4.4. İnan Kabulü	109
--------------------------	-----

BÖLÜM IV: YÖNTEM

4.1. Araştırmanın Modeli	111
4.2. Evren ve Örneklem	112
4.2.1. Evren	112
4.2.2. Örneklem	112
4.3. Veri Toplama Araçları	114
4.4. Verilerin Toplanma Süresi	116
4.5. Verilerin Çözümlemesi	117

BÖLÜM V: BULGULAR

5.1. Tunceli Merkez Ortaöğretim Öğrencilerinin Sözlü Kültüre Dayalı Tarihsel Bilgilere Olan İnançları”na İlişkin Bulgular ve Yorumları	122
5.2. Tunceli Merkez Ortaöğretim Öğrencilerinin Sözlü Kültüre Dayalı Tarihsel Düşüncelerinin Kaynaklarının Neler Olduğuna İlişkin Bulgular ve Yorumları.....	142
5.3. Sözlü Kültüre Dayalı Tarihsel Bilgilerin Ortaöğretim Tarih Derslerine Konu Edilmiyor Oluşunun Tunceli Merkez Ortaöğretim Öğrencilerinin Tarih Derslerine Olan Bakışları Üzerindeki Etkilerine İlişkin Bulgular ve Yorumları	152
5.4. Sözlü Kültüre Dayalı Tarihsel Bilgilerin Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarına Konu Edilmiyor Oluşunun Tunceli Merkez Ortaöğretim Öğrencilerinin Ortaöğretim Tarih Ders Kitaplarına Olan Bakışları Üzerindeki Etkilerine İlişkin Bulgular ve Yorumları	158
5.5. Tunceli Merkez Ortaöğretim Öğrencilerinin Sözlü Kültüre Dayalı Tarihsel Bilgileri ile MEB’in Program ve Ders Kitaplarında Öngördüğü Tarih Bilgileri Arasında Farklılığa İlişkin Bulgular ve Yorumları	165
5.6. Tunceli Merkez Ortaöğretim Öğrencilerinin Sözlü Tarih İle Resmi Tarih Anlatısı Arasında Kalmalarının Öğrenciler Üzerindeki Etkilerine İlişkin Bulgular ve Yorumları	186
5.7. Tunceli Merkez Ortaöğretim Okullarında Görev Yapmakta Olan Tuncelili Tarih Öğretmenlerinin Sözlü Tarih ile Resmî Tarih Anlatısı Arasında Kalmalarından Nasıl Etkilendiklerine İlişkin Bulgular ve Yorumları	195

BÖLÜM VI: SONUÇ

6.1. Yargı	202
6.2. Öneriler	204
6.2.1. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	204
6.2.2. MEB Yetkililerine Yönelik Öneriler	205
6.2.3. Ders Kitabı Yazarlarına Öneriler	205
6.3. Kaynakça	206
6.4. Ekler.....	216